

Ministerul Dezvoltării
Econômice și Digitalizării
al Republicii Moldova

Nr.15-3109 din 7 octombrie 2023
La nr.03/8537 din 28 septembrie 2023

Ministerul Justiției
secretariat@justice.gov.md

Urmare examinării proiectului de hotărâre *pentru aprobarea proiectului de lege privind modificarea unor acte normative (medierea garantată de stat) (număr unic 575/MJ/2023)*, prezentat spre avizare repetată, în limita competențelor funcționale, comunicăm lipsa de obiecții și propuneri.

Secretar general

Digitally signed by Voicu Ina
Date: 2023.10.09 18:12:37 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Ina VOICU

*Direcția juridică,
tel.: 022 250 656*

Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova
Ministry of Internal Affairs of the Republic of Moldova

MD 2012, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare, 75 tel. (373-22) 255-830, fax. (373-22) 255-236 email: mai@mai.gov.md
www.mai.gov.md c/d 210105010370133, Ministerul Finanțelor, Trezoreria de Stat IDNO 1006601000130

Nr. 44/22 – 4486 din 04.10. 2023
La nr. 03/8537 din 28.09.2023

Ministerul Justiției
copie: **Cancelaria de Stat**

Ministerul Afacerilor Interne a examinat repetat proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (medierea garantată de stat), (număr unic 575/MJ/2023).

Prin scrisoarea nr. 44/22 - 3347 din 25.07.2023 au fost expuse obiecțiile ministerului cu referire la proiect.

În contextul celor expuse și luând în considerație că în mare parte propunerile au fost acceptate, se comunică despre lipsa propunerilor sau obiecțiilor în privința acestuia.

Ministru

Adrian EFROS

**CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU**

mun. Chișinău, str. Teilor 4, MD - 2043
www.instante.justice.md
Tel. (022) 409-209, e-mail: cac@justice.md

**CHISINAU
COURT OF APPEAL**

4 Teilor str. Chișinău, 2043
www.instante.justice.md
Tel. (022) 409-209, e-mail: cac@justice.md

Pr. 10.12.2023 № 4-35/11-1986

Ministerul Justiției al Republicii Moldova

Cu referire la scrisoarea Ministerului Justiției cu nr. 03/8537 din 28 septembrie 2023, privind *proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (medierea garantată de stat) (număr unic 575/MJ/2023)*, Curtea de Apel Chișinău comunică că, susține proiectul prezentat repetat pentru avizare, sugestii și obiecții pe marginea proiectului examinat, nu sunt.

Cu stimă,

**Președinte interimar
al Curții de Apel Chișinău**

Ghenadie MÎRA

MD - 3805, mun. Comrat, str. Lenin, 177
tel./fax: (+ 373 298) 23446
email: caco@justice.md

MD - 3805, мун. Комрат, ул. Ленина, 177
тел./факс. (+373 298) 23446
email: caco@justice.md

Nr. 1958 din 03 octombrie 2023

La nr. 03/8537 din 28.09.2023

MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA

Domnul Stanislav COPEȚCHI
Secretar de stat

La solicitarea Dumneavoastră nr. 03/8537 din 28.09.2023 parvenită repetat la Curtea de Apel Comrat prin poșta electronică, înregistrată cu nr. de intrare 1657/e din 28.09.2023, *cu privire la proiectul Legii privind modificarea unor acte normative (medierea garantată de stat)*, Vă informăm, că judecătorii Curții de Apel Comrat au luat cunoștință cu materialele furnizate.

Cu privire la avizele la proiectul vizat, judecătorii Curții de Apel Comrat s-au expus anterior prin scrisoarea de ieșire nr. 1747 din 18.08.2023 și careva eventualele obiecții legate de conținutul acestora nu sunt.

Cu respect,

Președinte interimar
al Curții de Apel Comrat

Andrei MIRONOV

Ex.: Juravliova Tatiana
Secția generalizare, sistematizare, monitorizare a practicii judiciare și relații publice
e-mail: caco@justice.md / tel. 0298 2-69-14

Atenție! Acest document conține date cu caracter personal, prelucrate în conformitate cu prevederile Legii nr. 133 din 08.07.2011 «Privind protecția datelor cu caracter personal». Acest document nu se supune publicității. Operațiunile efectuate cu acest document fără drept în acest sens se sancționează în conformitatea cu cadrul normativ al Republicii Moldova.

mun. Chișinău, str. M. Kogălniceanu, nr.70,
Republica Moldova, MD-2009, tel. (+ 373 22) 22
15 47, tel./fax:(+ 373 22) 22 52 27,
e-mail: info@csj.md

Chișinău, M. Kogalniceanu 70 street,
Republic of Moldova, MD-2009, tel. (+373
22) 22 15 47, tel./ fax: (+373 22) 22 52 27,
e-mail: info@csj.md

Nr. 664 din 16 octombrie 2023

Ministerul Justiției al Republicii Moldova
secretariat@justice.gov.md

Cu referire la solicitarea Dvs nr. 03/8537 din 28 septembrie 2023 privind avizarea proiectului Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat nr. 198/2007 și Legea cu privire la medierea nr. 137/2015) înregistrat cu numărul unic **575/MJ/2023**, Curtea Supremă de Justiție Vă comunică următoarele:

În urma examinării proiectului remis spre avizare cât și a notei informative, în temeiul art. 33 alin. (1) din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017, dorim să menționăm că apreciem faptul că unele obiecții și propuneri ale Curții Supreme de Justiție înserate în avizul nr. 479 din 27 iulie 2023 au fost acceptate parțial și au fost luate în considerare de către autorul proiectului.

Totodată, Curtea formulează următoarele obiecții și propuneri:

Pct. 7 – Cu referire la art. 10¹ funcțiile Consiliului de Mediere în domeniul asistenței juridice garantate de stat. Curtea notează că lipsește funcția Consiliului de Mediere de a participa la elaborarea criteriilor de selectare a mediatorilor care să acorde servicii de mediere garantată de stat similar funcțiilor Uniunii Avocaților din Republica Moldova (art. 10 lit. a)). În acest sens, este de menționat că această funcție a Consiliului de Mediere este necesară, deoarece este organul responsabil de implementare a politicilor în domeniul medierii.

Pct. 9 – Cu referire la competența Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat și anume modificarea art. 12 alin. (2) lit. l) raportată la art. 9 lit. c), Curtea insistă totuși că aceasta creează o dublare a competențelor de evaluare a calității asistenței juridice garantate de stat, atât de către Ministerul Justiției cât și de Consiliul Național. Această situație nu poate fi motivată prin faptul că într-un sistem

instituțional complex funcțiile se împart între mai multe autorități, deoarece la caz aceeași funcție este prevăzută atât pentru Ministerul Justiției cât și pentru Consiliul Național, fapt care duce direct la dublarea competențelor.

Capitolul IV – Cu referire la art. 36⁶ alin. (2) ce prevede decizia privind acordarea serviciilor de mediere garantată de stat. Curtea consideră eronată concluzia autorului că decizia cu privire la acordarea serviciilor de mediere garantată de stat va fi identică cu conținutul deciziei privind acordarea asistenței juridice calificate. În acest sens este de remarcat că simplă trimitere la prevederile art. 27 din Legea 198/2007 ar duce la apariția unor divergențe în interpretarea și aplicarea prevederilor, care reglementează decizia privind acordarea serviciilor de mediere garantată de stat. Astfel pentru evitarea unor asemenea situații ar fi oportun indicarea exhaustivă a clauzelor, potrivit cărora se va decide asupra acordării serviciilor de mediere garantată de stat.

Cu referire la art. 36⁷ ce prevede temeiurile refuzului în acordarea serviciilor de mediere garantată de stat – conform art. 2 din Legea nr. 137, medierea reprezintă o modalitate de soluționare alternativă a litigiilor pe cale amiabilă, în cadrul unui proces structurat, flexibil și confidențial, cu asistența unui sau mai multor mediatori. Printre scopurile medierii se numără: îmbunătățirea accesului la justiție, reducerea costurilor și termenelor necesare soluționării litigiilor precum și reducerea fluxului mare de dosare în instanțele de judecată. Asistența juridică calificată (potrivit art. 2 din Legea nr. 198) urmărește alte scopuri – consultanță, reprezentare și/sau apărare în organele de urmărire penală, în instanțele judecătorești pe cauze penale, contravenționale, civile sau de contencios administrativ, reprezentare în fața autorităților administrației publice.

Prin urmare din raționamentele expuse, Curtea nu susține alegațiile autorului că prevederile art. 24 alin. (1) și (2) din Legea 198/2007 se aplică în mod corespunzător și în cazul serviciilor de mediere garantată de stat, deoarece temeiurile de refuz în acordarea asistenței juridice calificate nu pot fi similare celor de refuz în acordarea serviciilor de mediere garantată de stat, având în vedere scopurile și specificul instituției medierii. Mai mult este de remarcat că temeiurile de refuz indicate la art. 24 alin. (1) și (2) din Legea 198/2007 nu sunt generale și abstracte, care ar permite aplicarea lor și în privința cererilor de solicitare a serviciilor de mediere garantată de stat.

Cu referire la art. 36⁹ alin. (2) ce prevede că selectarea mediatorului care acordă servicii de mediere garantată de stat se efectuează printr-o hotărâre a Consiliului

Național în baza unei cereri înaintate de către mediator. Curtea menționează că procedură de selectare a mediatorului nu trebuie limitată la depunerea unei simple cereri de către mediator, ci la stabilirea unor criterii de selectare a acestora. Este vorba despre generarea unui cadru de acțiune în care să existe egalitatea de șanse. Echitatea reprezintă un principiu moral și juridic cu caracter istoric de importanță fundamentală care impune egalitatea în drepturi și îndatoriri a membrilor unei colectivități umane, precum și rezolvarea cu nepărtinire a oricăror eventuale diferende ivite în relațiile lor.

Digitally signed by Puica Viorica
Date: 2023.10.16 13:26:47 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Viorica Puica
Președinte interimar

PROCURATURA REPUBLICII MOLDOVA

PROCURATURA GENERALĂ

mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73, MD-2001, Tel.: /373 22/ 828 373

www.procuratura.md / e-mail: proc-gen@procuratura.md

05 octombrie 2023 nr.4-1d/23- 597
la nr.03/8537 din 28 septembrie 2023

Ministerul Justiției

Procuratura Generală a examinat *proiectul de hotărâre pentru aprobarea proiectului de Lege privind modificarea unor acte normative (medierea garantată de stat) (număr unic 575/MJ/2023)* remis spre avizare repetată.

Opinia instituțională pe marginea proiectului de hotărâre menționat *supra* a fost redată în scrisoarea nr.4-1d/23-412, 413 din 31.07.2023, iar obiecțiile și propunerile înaintate nu au fost acceptate, fiind operate precizări.

Pe cale de consecință, verificând și apreciind conținutul proiectului supus avizării repetate și argumentarea autorului proiectului asupra obiecțiilor și propunerilor înaintate de către Procuratura Generală din sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiectul de hotărâre, expunem *infra* următoarele:

I. **Cu referire la proiectul de Lege cu privire la modificarea unor acte normative (medierea garantată de stat).**

Art.I. - Legea nr.198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat.

Similar cu propunerile formulate în avizul nr.4-1d/23-412, 413 din 31.07.2023, insistăm în continuare pentru completarea art. 36³ lit.a) după sintagma "*persoana recunoscută în calitate de bănuیت, învinuit sau inculpat*" cu sintagma "*sau reprezentantul legal al acestora*", invocând că, conform prevederilor art.480 din Codul de procedură penală, participarea reprezentantului legal al bănuیتului, învinuitului, inculpatului minor în procesul penal este obligatorie. Totodată, potrivit prevederilor art. 77 alin. (1) din Codul de procedură penală, reprezentanți legali ai victimei, părți vătămate, părți civile, bănuیتului, învinuitului, inculpatului sînt părinții, tutorii sau curatorii lor, **care reprezintă în procesul penal interesele participanților la proces minori.**

La fel, reieșind din principiile speciale în materie contravențională care stipulează că, minorul care a comis o faptă contravențională își realizează drepturile prin reprezentantul legal în condițiile stabilite de Codul contravențional, se propune completarea art. 36³ lit.b) după sintagma „*persoana în a cărei privință a fost pornit proces contravențional*” cu sintagma „*sau reprezentantul legal al acestuia*”.

Subsidiar, din aceleași raționamente expuse *supra*, la art. 36³ lit.c) după sintagma „*victima sau partea vătămată*” se propune de completat cu sintagma „*sau reprezentantul legal al acestora*”, deoarece victima și partea vătămată minoră în cadrul procesului penal/contravențional își realizează drepturile prin reprezentantul legal, în modul stabilit de art.481¹ din Codul de procedură penală și art.387 din Codul contravențional.

În argumentarea acestor raționamente, menționăm că, art.25 din *Legea nr.198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat* reglementează depunerea cererii de acordare a asistenței juridice calificate, care conform art.3 din *Legea* prenotată

se include în asistența juridică garantată de stat și acordarea serviciului respectiv se exercită doar de către persoanele autorizate.

În același registru este necesar de menționat că, noțiunile cu care se operează în art. 25 alin. (4) din Legea 198/2007 *cu privire la asistența juridică garantată de stat și anume, „rude” și „reprezentanți”, au o altă conotație și nu sunt aplicabile minorilor bănuți, învinuți, inculpați sau în privința cărora a fost pornit un proces contravențional. Potrivit art. 79 alin. (1) din Codul de procedură penală, **reprezentanții** sunt persoanele împuternicite de către victimă, parte vătămată, parte civilă, parte civilmente responsabilă și succesorului să le reprezinte interesele în cursul desfășurării procesului în cauza penală și sunt împuternicite de către participantul la proces prin procură.*

Astfel, în scopul evitării includerii în proiectul de lege a unor prevederi interpretative, care nu corespund criteriilor de claritate și previzibilitate a legii, insistăm asupra propunerilor formulate în avizul nr.4-1d/23-412, 413 din 31.07.2023.

În același registru, evocăm faptul că, potrivit art.2 din *Legea nr.198/2007 cu privire la asistența garantată de stat*, asistență juridică calificată este definită ca ”acordare a serviciilor juridice de consultanță, reprezentare și/sau apărare în organele de urmărire penală, în instanțele judecătorești pe cauze penale, contravenționale, civile sau de contencios administrativ, reprezentare în fața autorităților administrației publice”.

Conform proiectului de Lege supus avizării, mediere garantată de stat – este definită ca „servicii de mediere gratuită, acordate în conformitate cu prezenta lege și *Legea nr.137/2015 cu privire la mediere, în cauzele penale, contravenționale și civile.*”

Într-un alt registru, de menționat că, conform art.2 din *Legea nr.137/2015 cu privire la mediere*, medierea este „modalitate de soluționare alternativă a litigiilor pe cale amiabilă, în cadrul unui proces structurat, flexibil și confidențial, cu asistența unui sau mai multor mediatori” și conform prevederilor Legii prenotate mediatorul nu necesită autorizare.

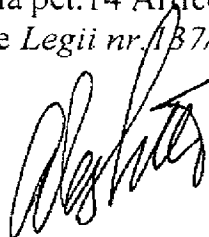
Adițional, considerăm judicios de menționat că, conform pct.14 Articolul 36¹² alin.(1) al proiectului supus avizării – *”Mediatorul care acordă servicii de mediere garantată de stat este obligat să păstreze dosarul cauzei pentru o perioadă de 3 ani.”*

Subsidiar, conform normei citate - *”Dosarul cauzei, în funcție de etapa la care încetează procesul de mediere, cuprinde următoarele acte:[...];e) procesul-verbal de încetare a cauzei;”*.

Totodată, de subliniat că, conform art.23 alin.(2) din *Legea nr.137/2015 cu privire la mediere* – „Încetarea medierii se consemnează într-un proces-verbal [...],”. Potrivit alin.(3) al normei prenotate *”Mediatorul este obligat să asigure păstrarea procesului-verbal și a materialelor aferente procesului de mediere timp de **4 ani** de la data încetării procesului de mediere, conform unui regulament aprobat de Consiliu”*.

În aceasta ordine de idei, opinăm pentru revizuirea termenului de păstrare a dosarului cauzei de mediere stipulat la pct.14 Articolul 36¹² alin.(1) al proiectului avizat, în vederea coroborării cu prevederile Legii nr.137/2015 *cu privire la mediere*.

Adjunct al Procurorului
General interimar

Aliona NESTEROV

Uniunea Avocaților din Republica Moldova

Союз Адвокатов Республики Молдова

Union of Advocates of the Republic of Moldova

MD-2012, mun. Chișinău, str. București, 46, tel.: 022226152, fax: 022226152
email: uniunea.avocatilor.rm@gmail.com, www.uam.md

Nr. UA/647/2023 din 02.10.2023

La nr. 03/8537 din 29.09.2023

Ministerul Justiției al Republicii Moldova

secretariat@justice.gov.md

Cu referire la proiectul de Lege privind modificarea unor acte normative (medierea garantată de stat), număr unic **575/MJ/2023**, remis spre avizare repetată, comunicăm următoarele.

1. Includerea medierii garantate de stat în tipurile și formele de asistență juridică garantată de stat conceptual este greșită, o conceptul asistenței juridice garantate de stat presupune acordarea serviciilor juridice în condițiile stipulate de lege. Potrivit obiectului legii, definit la art. 1 al Legii nr. 198/2007, asistența juridică garantată de stat urmărește apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, intereselor lui legitime, pe când medierea urmărește soluționarea alternativă a disputelor pe cale amiabilă. Unul din principiile medierii este anume flexibilitatea procesului de mediere, care permite părților să aleagă soluția proprie. În același context, din preambulul legii nr. 198/2007 rezultă că, legea urmărește protejarea dreptului la un proces echitabil, stabilit de articolul 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, inclusiv necesitatea asigurării accesului liber și egal la asistență juridică. Prin urmare, medierea, chiar și cea garantată de stat, conceptual nu poate fi încadrată în obiectul de reglementare al Legii nr. 198/2007, urmând a fi reglementată prin legea nr. 137/2015 cu privire la mediere, cu trimiterile corespunzătoare la Legea nr. 198/2007.

Suplementar, completarea definiției noțiunii „asistență juridică garantată de stat” cu o instituție distinctă și fără elemente comune, bazată pe principii diferite, nu este o soluție acceptabilă, deoarece medierea nu reprezintă un serviciu juridic, ci o modalitate de soluționare alternativă a litigiilor pe cale amiabilă, în cadrul unui proces structurat, flexibil și confidențial, cu asistența unui sau mai multor mediatori (a se vedea art. 2 al Legii 137/2015), iar conform alin. (3) art. 17 al Legii 137/2015 „(3) Mediatorul nu este în drept să ofere consultații juridice părților cu privire la litigiul supus medierii.”.

Adițional, atragem atenția că, proiectul propune completarea Legii nr. 198/2007 cu un capitol nou – IV¹ „MEDIEREA GARANTATĂ DE STAT”, distinct de capitolul IV care reglementează asistența juridică calificată.

2. Cu referire la art. 10 lit. b) propunem completarea după cuvântul „participă” cu cuvintele „prin codecizie”, or din conținutul actual al normei juridice nu rezultă în mod clar în ce mod „participă” Uniunea Avocaților din Republica Moldova la stabilirea criteriilor de evaluare a calității asistenței juridice calificate.

În acest context, remarcăm că Legea nr. 1260/2002 cu privire la avocatură oferă Consiliului Uniunii avocaților (art. 39 lit. i)) dreptul de a aproba mecanismul de asigurare a calității serviciilor de asistență juridică, fără a se face distincție între tipurile de asistență juridică.

Prin urmare, propunem modificarea conținutului lit. b) art. 10 și lit. k) alin. (2) art. 12 al Legii nr. 198/2007, în sensul în care să se stipuleze dreptul Uniunii Avocaților din Republica Moldova de a participa la stabilirea criteriilor de evaluare a calității asistenței juridice garantate de stat prin aprobarea în comun cu CNAJGS (codecizie) a criteriilor nominalizate.

Aprobarea criteriilor de evaluare a calității asistenței juridice calificate în comun cu CNAJGS nu este contrară rolului celui din urmă de administrare a sistemului de asistență juridică garantată de stat, deoarece această competență, sub aspectul criteriilor de evaluare a calității asistenței juridice calificate, poate fi realizată în comun cu un alt organ competent în domeniul aprobării mecanismului de asigurare a calității serviciilor de asistență juridică. În acest mod se va asigura punerea în aplicare în mod coerent a dispozițiilor ambelor legi (Legea nr. 1206/2002 și Legea nr. 198/2007).

3. 6. La art. 36¹⁰ propunem actualizarea permanentă și a „listelor” mediatorilor care acordă servicii de mediere garantată de stat, or actualizarea semestrială a acestor „liste” va genera eventuale litigii și incertitudine cu privire la statutul mediatorului selectat de părți înainte de a depune cerere la oficiul teritorial pentru asistență juridică garantată de stat. Sugerăm, de asemenea, să se menționeze clar că este vorba despre o listă unică și nu despre mai multe liste, or titlul art. 36¹⁰ și primul enunț al normei juridice date sugerează că există o singură listă „Articolul 36¹⁰ . Lista mediatorilor care acordă servicii de mediere garantată de stat

Consiliul Național întocmește și ține lista mediatorilor care acordă servicii de mediere garantată de stat în raza de activitate a oficiilor teritoriale”.

4. La art. 36¹² alin. (2) propunem excluderea cuvintelor „în mod obligatoriu”, or în caz contrar se poate pretinde că în celelalte norme juridice reglementările nu au caracter general obligatoriu. Conform definiției, normele juridice au forță juridică obligatorie *erga omnes*, caracter care nu necesită a fi repetat în conținutul acestora.

Cu respect,

Digitally signed by Popescu Dorin
Date: 2023.10.04 11:22:55 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Dorin POPESCU
Președinte al Uniunii Avocaților din Republica Moldova

Ex. Vladislav Cîrlan

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU ASISTENȚĂ JURIDICĂ GARANTATĂ DE STAT

APARATUL ADMINISTRATIV

MD – 2068, mun. Chișinău, str. Alecu Russo nr. 1 bl. "A1", bir. 94
Tel./ fax (022) 31-02-74, 31-02-84, e-mail: aparat@cnaigs.md, www.cnaigs.md

Nr. 107 din 05 octombrie 2023

Ministerul Justiției al Republicii Moldova

mun. Chișinău, str. 31 august 1989, nr. 82

AVIZ

la proiectul de hotărâre pentru aprobarea proiectului de lege privind modificarea unor acte normative (medierea garantată de stat/număr unic 575/MJ/2023)

La data de 28 septembrie 2023, Cancelaria de stat, prin demersul Nr.03/8537, a remis spre avizare și expertiză anticorupție proiectul de hotărâre pentru aprobarea proiectului de lege privind modificarea unor acte normative (medierea garantată de stat/număr unic 575/MJ/2023), autor – Ministerul Justiției, fiind solicitat avizul Consiliului Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat (CNAIGS).

Cu privire la documentul elaborat și propus pentru avizare, comunicăm următoarele:

La capitolul fundamentarea economico-financiară, este făcută mențiunea precum că: încorporarea serviciilor de mediere garantată de stat în cadrul sistemului de asistență juridică garantată de stat reprezintă cea mai necostisitoare opțiune, pornind de la capacitățile operaționale și financiare adecvate a Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat. Astfel, pornind de la datele și indicatorii existenți, pentru remunerarea mediatorilor care vor acorda servicii de mediere garantată de stat se estimează necesitatea alocării unei sume anuale de 200 mii lei (a se vedea actul de analiză a impactului pentru fundamentarea economico-financiară detaliată).

Astfel, autorul invocă faptul că impactul sub formă de costuri este doar de natură financiară. Datorită faptului că, actualmente, pentru administrarea sistemului de asistență juridică garantată de stat este alocată o finanțare adecvată, CNAIGS deja dispune de capacități instituționale și operaționale suficiente pentru a gestiona și serviciile de mediere garantată de stat. Prin urmare, nu vor fi necesare cheltulele financiare suplimentare pentru însăși administrarea mecanismului.

Fiind făcută această constatare, nu s-au indicat sursele care au generat astfel de concluzii, careva studii de fezabilitate, evaluări ale capacității instituționale și operaționale a CNAIGS și Oficiilor sale teritoriale etc.

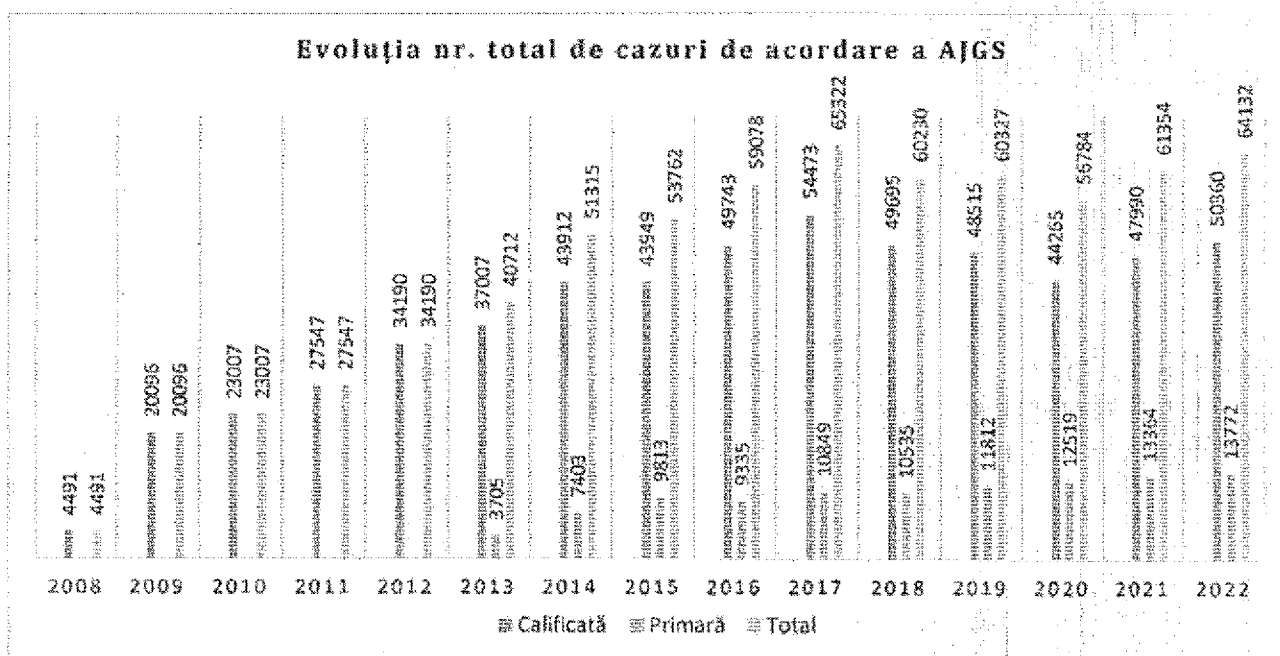
Din potrivă, raportul de audit al Curții de Conturi, aprobat prin Hotărârea nr. 8 din 28.02.2023 (https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1208/hotararea-nr-8-din-28-februarie-2023-cu-

privire-la), denotă o altă situație și generează alte concluzii, fiind făcută de recomandarea către Ministerul Justiției, în comun cu Ministerul Finanțelor și CNAJGS să întreprindă măsuri privind eficientizarea structurii și efectivului limită de personal din cadrul entităților responsabile de administrarea AJGS reieșind din sarcinile și responsabilitățile delegate (pct. nr. 4.3.1 și pct. nr.4.3.2.).

Nu putem fi de acord cu afirmația precum că, impactul sub formă de costuri este doar de natură financiară, fiind necesare cheltuieli financiare suplimentare doar pentru remunerarea mediatorilor în legătură cu extinderea medierii garantate de stat, deoarece nu au fost luate în calcul și alte forme ale impactului.

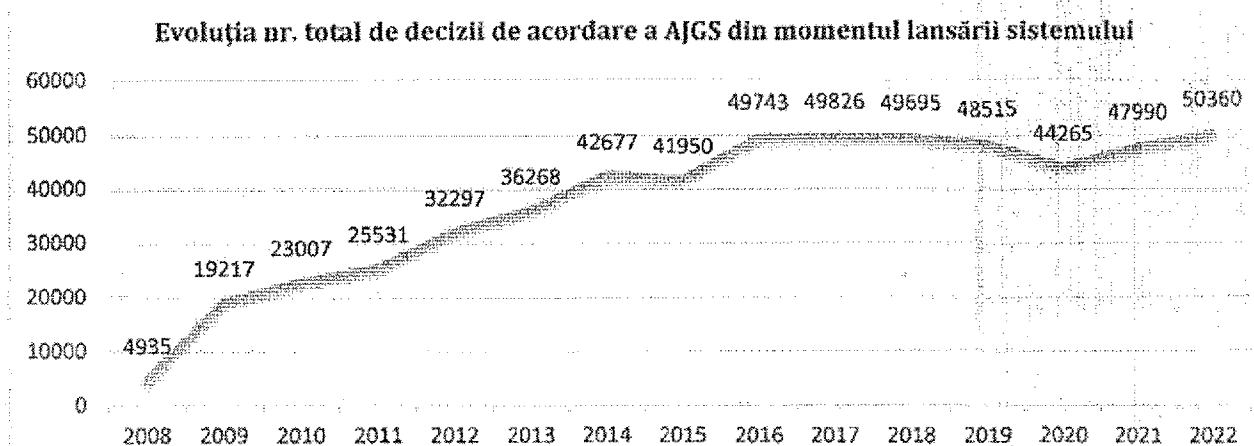
În primul rând, este vorba de impactul sub forma de costuri de natură umană. Din păcate, nu a fost evaluată necesitatea de unități de personal suplimentare, necesare pentru a fi alocate Oficiilor teritoriale ale CNAJGS, în legătură cu transferul de competență ce vizează medierea garantată de stat.

Pe parcursul anului 2022, au fost înregistrate în total 64 132 de cazuri de acordare a AJGS, ceea ce constituie cu 2 778 cazuri mai mult decât în anul 2021. Din numărul total de 64 132 cazuri, 50 360 au constituit cazuri de acordare a asistenței juridice calificate și 13 772 au constituit cazuri de acordare a asistenței juridice primare.

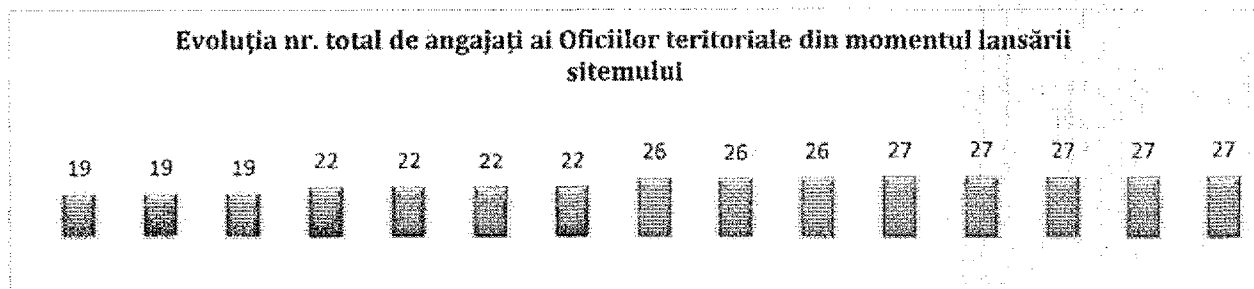

Analizând evoluția volumului de AJGS livrată în ultimii 5 ani, constatăm o creștere constantă a nr. de cazuri anual. Totodată, apogeul, cu cel mai mare nr. de cazuri de acordare a AJGS a fost înregistrat în anul 2017 cu 65 322 cazuri, iar în anul 2022 a fost înregistrat al doilea cel mai mare indicator cu 64 132 de cazuri. Astfel, o tendință caracteristică sistemului de AJGS, pe care o putem trasa, este cea de creștere constantă a volumului de asistență juridică livrată populației. Este de menționat că, de la momentul intrării în vigoare a Legii nr. 198-XVI din 26.07.2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat, și anume 1 iulie 2008 și până la finele anului 2022 au fost înregistrate în total 682 347 cazuri de acordare a AJGS și 103 107 cazuri de asistență juridică primară.

Analizând doar un singur criteriu, precum este nr. de decizii emise anual cu privire la acordarea asistenței juridice garantate de stat, constatăm o evoluție spectaculoasă în acest sens:

Astfel, doar la acest capitol, în perioada anilor 2009-2022, volumul a crescut cu aproximativ 162 %, însă numărul personalului **Oficiilor teritoriale** ale CNAJGS a crescut cu doar 42 % (de la 19 la 27 unități):

La moment, resursele umane disponibile în cadrul Oficiilor teritoriale ale CNAJGS cu greu fac față volumului de lucru existent. În legătură cu aceasta, unele domenii precum monitorizarea internă a calității și recuperarea cheltuielilor necesită alocarea de unități suplimentare de personal de execuție.

La ziua de azi, sistemul de AJGS are nevoie de unități de personal suplimentare pentru a putea realiza propria strategie de dezvoltare a CNAJGS. Aceste constatări se regăsesc și în raportul de audit al Curții de Conturi, cea din urmă venind cu recomandarea către Ministerul Justiției de a ajusta schema de încadrare conform necesităților existente, și asta fără de atribuire de noi competențe, precum medierea garantată de stat.

Dacă se dorește și mediere garantată de stat, cu atât mai mult trebuie să se atribuie și personal dedicat, anume dedicat, medierii. În caz contrar, exista riscul ca și sistemul de AJGS va fi distrus, prin alocarea unui sector absolut nou, unde nu există nimic la moment din perspectiva gestionării medierii garantate de stat.

Reamintim că, schema de încadrare a personalului Oficiilor teritoriale este aprobată de către Ministrul Justiției, la fel ca și alocare de unități suplimentare noi. Totodată, atragem atenția asupra moratorului stabilit la suplinirea funcțiilor vacante în anul 2023, fapt care va împiedica angajarea de personal, chiar dacă vor fi alocate unități suplimentare. Pe de altă parte, creșterea numărului de personal va mări și fondul de salarizare al Oficiilor teritoriale ale CNAJGS, deci va spori și impactul financiar.

O altă problemă care ține de resursele umane este necesitate de instruire a membrilor și aparatului CNAJGS, dar în special a Coordonatorilor Oficiilor teritoriale și personalului de execuție din cadrul Aparatului administrativ al CNAJGS în domeniul medierii, dat fiind faptul că acest domeniu este unul impropriu sistemului de AJGS și necesită o pregătire specială. Cunoștințele aprofundate privind medierea sunt absolut necesare la elaborarea cadrului normativ primar, secundar și implementarea cotidiană a acestuia. Însă, acest aspect nu a fost abordat în cadrul analizei. Respectiv se impune întrebarea: cine va organiza aceste instruirii și din contul cui? Deci, impactul financiar va spori din nou.

Soluția propusă de autor prin alocarea a doi membri suplimentari ai CNAJGS nu este una viabilă pentru soluționarea problemei semnalate, deoarece CNAJGS nu are o activitate permanentă, iar munca membrilor nu este remunerată, spre deosebire de membrii Consiliului de mediere. Prin urmare, impactul implementării medierii garantate de stat se răsfrânge în mod direct asupra personalului de conducere și execuție ale Oficiilor teritoriale și Aparatului administrativ al CNAJGS. De fapt, fișele de post se vor extinde, volumul de lucru va crește, dar numărul de angajați/remunerarea acestora rămâne neschimbată.

Un alt domeniu de intervenție cu impact financiar va fi adaptarea Sistemului Informațional automatizat al CNAJGS la noile sarcini de evidență statistică, prelucrare și depozitare a datelor. Cel mai probabil, va fi necesară elaborarea unui nou modul dedicat medierii garantate de stat și integrarea acestui în sistemul informațional deja existent. Deși, se face afirmația precum că, sistemul existent va oferi posibilitatea evaluării și monitorizării efective a datelor statistice privind toate particularitățile relevante a cazurilor de acordare a serviciilor de mediere garantată de stat, pe de altă parte nu se menționează nimic despre **costurile necesare pentru implementarea acestei noi componente.**

La compartimentul Beneficii, la punctul 2, este menționat drept beneficiu: lipsa cheltuielilor financiare suplimentare pentru administrarea mecanismului, **datorită estimării a unui număr redus de solicitări** privind efectuarea serviciilor de mediere garantată de stat (circa 40-50 de solicitări anual), de fapt o cifră bazată pe presupuneri și experiența altui stat.

Afirmarea precum că, CNAJGS deja dispune deja de capacități instituționale și operaționale suficiente pentru a gestiona și serviciile de mediere garantată de stat și că personalul existent va permite exercitarea efectivă și eficientă a atribuțiilor relevante în domeniul administrării serviciilor de mediere garantată de stat **nu este una fondată pe o evaluare obiectivă a resurselor disponibile** și nici din perspectiva impactului pe viitor, în legătura cu transferul de competențe noi.

Concluziile și recomandările Curții de Conturi, urmare a efectuării auditului în perioada octombrie 2022 – februarie 2023 sunt cu totul altele la acest capitol. Argumentul precum că, recent a fost majorată remunerarea pentru personalul din cadrul sistemului de AJGS nu exclude necesitatea alocării de unități de personal suplimentare. Argumentul precum, ca CNAJGS deja dispune deja resurse financiare adecvate pentru administrarea sistemului (numai în 2021 – 5 803,1 mii lei) nu poate exclude necesitatea de alocare de resurse suplimentare, în legătură cu atribuirea de noi sarcini.

Cert este faptul că, la moment, sistemul de AJGS face față volumului de lucru existent, însă nu dispune de **rezerve de resurse umane, tehnice și financiare** și de altă natură pentru a-și putea

extinde competențele din cont propriu. Fără doar și poate, se impune necesitatea alocării unui suport suplimentar. În caz de neacordare a acestuia, există un pericol real ca sistemul de AJGS să nu facă față încărcăturii și să pericliteze nu doar activitatea de acordare a medierii garantate de stat, ci și întreaga activitate de acordare a asistenței juridice garantate de stat. Astfel, principalul argument utilizat la transferul de competență către CNAJGS, și anume „administrarea efectivă”, va dispărea de la sine.

Este straniu că, la opțiunea alternativă, care constă în atribuirea competenței de administrare a mecanismului medierii garantate de stat către Consiliul de mediere, la evaluarea costurilor se invocă drept dezavantaj faptul că vor fi suportate costuri, în special, pentru **sporirea capacităților instituționale și operaționale** ale Consiliului de mediere, astfel încât să fie posibilă gestionarea adecvată a serviciilor de mediere garantată de stat, însă acest lucru nu se ia în calcul deloc în cazul CNAJGS. Poate în cazul CNAJGS costurile pentru sporirea capacităților instituționale și operaționale ar fi mai mici, decât în cazul Consiliului de mediere, dar totuși ele **necesită a fi recunoscute, evaluate și acoperite**.

Prin urmare, afirmația precum că, selectarea opțiunii recomandate (încorporarea serviciilor de mediere garantată de stat în cadrul sistemului de asistență juridică garantată de stat) implică doar alocarea a 200 mii lei anual pentru remunerarea adecvată a mediatorilor, nu reflectă realitatea, nefiind fundamentată pe o apreciere obiectivă a situației.

De asemenea, de către autor este făcută mențiunea precum că, implementarea opțiunii recomandate va necesita aprobarea cadrului normativ secundar, care să execute prevederile legislative. Astfel, în termen de **6 luni** de la intrarea în vigoare a legii, CNAJGS va aproba: criteriile de selectare a mediatorilor care vor acorda servicii de mediere garantată de stat; modul de desfășurare a concursurilor pentru selectarea mediatorilor; modul de remunerare a mediatorilor; criteriile și modul de evaluare și monitorizare a calității serviciilor de mediere garantată de stat. Adicional, va fi necesară aprobarea modelelor de acte necesare pentru acordarea serviciilor.

Însă, nu se ia în calcul faptul că, pentru elaborarea acestui cadru normativ secundar sunt necesare cunoștințe avansate în domeniul medierii, or la moment, acest domeniu este unul impropriu pentru sistemul de asistență juridică garantată de stat, în comparație cu membrii Consiliului de mediere, care dispun de o înțelegere deplină a tuturor aspectelor legate de instituția medierii și specificul activității mediatorilor.

Atât membrii CNAJGS, cât și personalul de conducere și execuție din cadrul Aparatului administrativ și al Oficiilor teritoriale vor necesita timp pentru asimilarea noului domeniu, inclusiv prin instruire. Acest fapt va determina tergiversarea aprobării cadrului normativ secundar destinat implementării tuturor aspectelor ce țin de medierea garantată de stat. Prin urmare, **termenul de 6 luni de la data intrării în vigoare este unul prea scurt și urmează a fi extins**. Reamintim că, Legea 198/2007 a intrat în vigoare la 1 iulie 2008, cu excepția prevederilor cu privire la acordarea AJGS pe cauze non-penale, care au intrat în vigoare la 1 ianuarie 2012, din considerentul că această componentă a fost improprie vechiului sistem și a fost necesar timp pentru adaptare.

Indiscutabil, la etapă inițială CNAJGS va avea nevoie de consultanță în procesul de elaborare a cadrului normativ secundar și implementarea acestuia, însă nu este clar cine o va oferi și din contul cui.

La data de 03.02.2023, de către Ministerul Justiției a fost remis pentru consultare actul de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectului de lege cu privire la modificarea unor acte normative ce vizează medierea garantată de stat, fiind solicitat avizul CNAJGS. Acest subiect a fost dezbătut în cadrul ședinței CNAJGS din 24.02.2023, iar poziția CNAJGS comunicată Ministerului Justiției. Însă, se pare că argumentele invocate în acel aviz nu au fost luate în calcul. Ulterior, la data de 17 iulie 2023, Cancelaria de stat, prin demersul Nr.18-69-7584, a remis spre avizare și expertiză anticorupție proiectul de hotărâre pentru aprobarea proiectului de lege privind modificarea unor acte normative (medierea garantată de stat/număr unic 575/MJ/2023), fiind solicitat avizul CNAJGS. La data de 21 iulie a fost prezentat avizul, fiind reiterată poziția CNAJGS expusă anterior.

În ședința din 5 octombrie 2023, CNAJGS a dezbătut din nou subiectul avizării proiectului de hotărâre pentru aprobarea proiectului de lege privind modificarea unor acte normative (medierea garantată de stat/număr unic 575/MJ/2023), fiind aprobată și o hotărâre în acest sens, și anume **Nr. 28 din 05.10.2023**, prezentul aviz constituind o anexă a acesteia.

În această ordine de idei, atragem atenția Ministerului Justiției și factorilor de decizie că, în vederea diminuării riscului blocării sau intrării în colaps pe partea ce ține de acordarea asistenței juridice garantate de stat, susținerea opțiunii de atribuire a competenței de administrare a mecanismului medierii garantate de stat către CNAJGS, poate fi doar una condiționată de **sporirea capacităților instituționale și operaționale ale CNAJGS și Oficiilor sale teritoriale**, prin:

- evaluarea necesităților de personal necesare a fi acordate suplimentar Oficiilor teritoriale ale CNAJGS pentru gestionarea segmentului dedicat medierii garantate de stat;
- alocarea efectivă a unităților suplimentare de personal necesare pentru gestionarea segmentului dedicat medierii garantate de stat de către Ministerul Justiției, începând cu momentul adoptării soluției și exceptarea de la moratoriul stabilit pentru suplinirea funcțiilor vacante actuale, cât și a celor alocate suplimentar;
- instruirea personalului de conducere și celui de execuție din cadrul sistemului de AJGS în domeniul medierii;
- revizuirea componentei tehnice a SIA CNAJGS în vederea integrării noului modul dedicat medierii garantate de stat și implicit dotarea cu tehnică corespunzătoare a personalului Oficiilor teritoriale ale CNAJGS, care datează din anul 2008;
- evaluarea altor tipuri de necesități instituționale și operaționale ale CNAJGS și Oficiilor sale teritoriale;
- extinderea termenului de intrare în vigoare a modificărilor la Legea 198/2007, la cel puțin **12 luni**.

Cu respect,

Președinte

al CNAJGS

Victor ZAHARIA